

azúcar etc.», *torroeira* «montón de tierra» (Cuveiro), trasm. *torrinheira* «montazinho de pedras soltas ---» (RLus. v, 107); i cf. hisp.-am. *turra* «tángano», Cuervo (Ap. Bogotá, 709), oc. mod. *turro* «souche d'arbris-seau» (TdF II, 1066), *turra* «tomillo salsero, en tierra de Segovia» (Cabrera, Dicc. de Etim., 15).

El basc dial. ant. degué tenir alguna cosa d'aqueix *turra*, que es repeteix molt en la toponímia de la vall d'Ezcaray de Rioja (on el basc sobrevisqué fins a la fi de l'E. Mj.), en noms de turons i anàlegs, compostos de forma òbviament basca.¹² Ja Rohlf's va citar a propòsit d'això un basc *tarroka* «motte», limitat a la Sule i Benaparra (ZRPb. XLVII, 406), però tot decantant-se, ell mateix, a pendre-ho per manlleu, del bearnès immediat; G. Bähr esmentava basc *tokorr*, *torko* i *troko*, de sentits no gaire afins (en part 'barranc', veg. TORCA, DCEC/DECH, nota 2), però almenys el sentit de 'tumor', que té *troko* ja s'acosta; i si la forma fonètica és molt o bastant divergent, la de *torko* ja no s'allunya gaire de *tourroc*; no obstant, com posa de relleu Bähr (ZRPb. I, 755), la majoria dels mots bascos en *t-* semblen no genuïns, i en tot cas són sempre manllevats els que comencen en *tr-*.

En conclusió el tipus *turra* és de creure que, sense ser basc, sigui pre-romà d'una altra família. M-Lübke el formula com pre-romà *TÜRRA «erdhaufen» (REW, 9007), que insinua d'origen gàllic, comparant-hi ky. *twrr* 'pilot, munt'. Va haver-hi dubtes (TURRIS? Aebischer) que Vendryes va deixar aclarits (RCelt. XLIX, 306-7; ZCPb. IX, 297), i conclou que ky. *twr* «tas, groupe», gaèl. *tòrr* «eminence de forme conique» parteixen d'una base TÜR-, de l'arrel ieur. TUER- (amplificació de ΤΕΥῶ-). No hi ha, doncs, perfecta coincidència, però en gal hi deuria haver TÜR- amb grau feble, prolongat, de l'apofonia, i llavors *TÜRRA en pogué ser variant amb RR intensiva.

Qüestió incerta, quant als detalls. Pel cap baix admetríem *TÜRĀ × TERRA > *TÜRRA; en tot cas resta clar que hi ha aquest tipus pre-romà *TÜRRA. I essent així que el sufix *-oc* i *-oç* és pre-romà, la deducció raonable és que sigui *torroc* la forma més originària de tot aquest grup català; i que sigui tota ella pre-romana, si bé incrustant-se-li, en part, un derivat de *terra*, com ho és el sinònim cast. i gall. *terrón*.

Terrossa 'massa de terra aterossada', exs. dels gironesos Bertrana i Pous en *AlcM*, i d'allà mateix deu venir en Coromines (descriuint els estanys del delta barceloní): «per la banda de terra s'estenen les marines, àrides clapes de salats i --- camps estanyats que l'aigua només cobreix arran de les més altes *terrosses*, xopolls de fang ---» (Prometeu. XI, § 2, 188). «Esclafarà la *terrossa*, / sobretot si't queda grossa / puix lo camp --- / deu quedar desmenussat / --- per medi de lo rasclar», Fages de Romà, *Cart. Ru.* (1849, 35.7, que la versió valenciana substitueix per *els tarrossos*, 24.7). *Terrossada* [Lab., DAg.]. *Terrossam*. *Terrossar* [Labèrnia], remetent a *aterrossar-se*.

Il·lustrat per Verdager, el colle. *terrosseda*: «---apedregan / al hèroe grec deformes y rabassuts gegants / --- / Lo crehuen ja entre penyès colgat, com en sa fos-

sa, / quan del enuig la flama llampeguejà en son ull, / y ab quatre cops de clava, los volca y los destrossa, / com *terrosseda* d'aspres goret lo pas del trull», *Atl.* 1878, I, 41d (no en les versions de 1867 ni 1877); «de còdols, *terrossedes* y troncs a la tempesta», *Atl.* VI, 55a (1877, 1878, *terrossos* allà i aci en la versió de 1867). «Les espigues de blat de moro --- [quan cauen] deixan caure --- la rosada que copsavan, per la *terrosseda* seca» c. 1868, Inèd. Casac, 107.

¹⁰ *Terrossenc*. *Terrosser*. *Terrossim*. *Terrossós* [Labèrnia]. *Esterrossar* [-*rroça*, Aversó, *Torç.*, 578] o *des-terrossar* [tots dos Belv.]; *esterrossada*; *des-terrossador* o *est-* [tots dos Belv.]; (*d*)*esterrossadora*; *des-terrossament*; *esterrossall*; + *esterrossader* (-*adès* pl. 'terregalls, esllavissades' Barruera, 1953). *Aterrossar* [Belvitges]; *aterrossador*; *aterrossament*.

Terrol. *Terrombo*. *Terrotxa* [DAg.]. *Terrum*. *Terrusca*. *Terrut*. «L'Alzinar Vell, lliuera *terruda* y ufano-sa, enclosa entre espadats», MrnVayreda (*Puny.*, s. 98 (104)).

Aterrar [fi S. XIV] 'llançar a terra, enderrocar, ensorrar; persones i bèsties': «no li calrà haver pahor --- ne serà --- cremat per ardor de foc, ne *aterrat* per pedra de giny», *Boeci*, 33.9; «y tots aquells, desesperats per ira, que són cayguts dints la tomba, los quals yo Pluto, déu infernal, rey de la fosca citge, he *aterrat* ---», Felip de Malla (*Pecador Remut*, 42); «y com llamp, rebutada per fèrrea mà, una clava / volà a *aterrar* al monstre, pels ayres foguejant», *Atl.* VIII, 30d. Igual però amb fons moral o figurat: «Jassia que la virtut de la rahó sia carregada e premuda, emperò no és de tot vençuda ne *aterrada*», «havia los ulls plosos e la pensa *aterrada*», *Boeci*, 26, 22. «El vent ens deixava els nostres cors tremolosos, opremits i *aterrats*», Jlluís Pallarès (*Pastors i Tempestes*, p. 8). No confonguem aquest ús figurat i correcte, amb l'acastellanat que li dona el valor 'd'esglaiar, aterroritzar', amb el qual es poden usar aquests o bé *aterrir* (veg. *TERROR*), com glossà Fabra en *Converses Filològiques* (semblant cosa en *aterrador/-rridor*).

Parlant de construccions, edificis etc., construït tant en transitiu com reflexivament, i també aplicat abstractament a institucions materials i morals: «*S'aterra* 'l meu imperi, que n'*aterrà* tants d'altres / --- / darà les cendres, ossos y anomenada, al vent», «Titans, quelcom de tèmeer espera ab por la terra / --- / apar que avuy la torre de nostre orgull *s'aterra* / ---»; «ab cruixidera y gemegor s'aferrèn, / com espatlludes torres, que *s'aterren* / trinxant ab sa cayguda un bosc de pins / ---»; «Colon --- *aterrant* les columnes del Non Plus Ultra y esqueixant la cortina de la mar tenebrosa», *Atl.* (II, 45a; III, 4c; *Intr. 4b*; sumari del cant XII); i encara x, 31a, i IX, 15a. «Àra que el braç potent de les Fúries *aterra* / la Ciutat d'ideals que volíem bastir, / Catalunya, no temis el flagell de la guerra: / poble que, com tu lluita, no sabria morir ---», Màrius Torres, 1940.

Els usos avui més populars es refereixen a les cases i als arbres. «*Aterrar* els arbres: tallar-los», però no és de cap manera propi de Cerdanya (com *CostManc.* I,